

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. De existentia, & constitutivo Divinæ Providentiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

Quo in sensu concedenda est etiam de actibus contingentibus intellectus divini. Ratio est, quia sicut Deus non est necessitatus ad volendum id, quod liberè vult: ita non est necessitatus ad cognoscendum id, quod contingenter cognoscit. Unde sicut potuit Deus non habere volitionem liberam huius mundi, quam habet, sed oppositam: ita potuit non habere scientiam mediam de concursu Petri sub auxilio A, quam habet, sed oppositam. Potuit

enim Petrus sub auxilio A non consentire, sed dissentire. Quo in casu Deus non haberet hanc virtualitatem scientiæ mediæ de consensu, sed oppositam virtualitatem de dissentio: ac proinde scientia contingens non minus stat in virtualitatibus specificativè defectibilibus modo dicto quàm liberæ volitiones. Quomodo autem quævis virtualitas divina contingens sit simul scientia, & amor, constabit num. sequenti.

DISPUTATIO XV.

DE PROVIDENTIA DIVINA.

83. Divus Thomas prima parte quæst. 22. Sic incipit de Providentia discurre: consideratis autem his, quæ ad voluntatem absolūtè pertinent, procedendum est ad ea, quæ respiciunt simul intellectum, & voluntatem. Quare virtualitates divinæ contingentes aptissimæ sunt ad constituendam providentiam, cum nulla ex illis sit, quæ simul non sit actus intellectus, & voluntatis, ut bene notavit Quirós in Indice Quæstionum quæst. 14. art. 4. n. 158. & cum ipso omnès, qui nullam agnoscunt distinctionem virtualem intrinsecam, quæ non sit realis in tercio. Ratio est, quia quævis virtualitas divina contingens debet habere omnem perfectionem in sua linea sibi possibilem: atqui virtualitati scientiæ mediæ contingentiæ possibilis est identitas virtualis cum aliqua volitione; & virtualitati volitionis liberæ possibilis est identitas virtualis cum aliqua cognitione; etenim scientia media utpote identificata cum Deo digna est amore; atque adeò realiter, & virtualiter est amor sui: Pariter volitio libera est verè cognoscibilis; atque adeò realiter, & virtualiter est cognitio sui; siquidem non minus implicat, quòd conveniat aliquid scientiæ mediæ, quòd realiter non conveniat amori scientiæ mediæ in se ipsa, aut quòd conveniat aliquid volitioni liberæ, quòd realiter non conveniat cognitioni volitionis in se ipsa, quam implicet, quòd conveniat aliquid cognitioni Dei necessariæ, quòd necessariæ volitioni realiter non conveniat, aut e contra: sed ob istam rationem cognitio, & volitio necessariae sunt in Deo realiter, & virtualiter idem, ut constat à n. 130. ergo &c. Unde non solum potest dari in Deo volitio libera, sed etiam contingens: neque solum potest dari scientia contingens, sed etiam libera, quæ solum distinguantur ex modo concipiendi.

SECTIO I.

De Existentiâ, & Constitutiõne
divinæ Providentiæ.

83. A Sero 1. Fide, & ratione constat dari in Deo providentiam. Probatum facile ex R. P. Gormaz Theolog. Tom. 1.

Scriptura Sap. 12. Non est alius Deus, quàm tu, cui est cura de omnibus. Et 11. Tu autem Pater Providentia gubernat, vel ut legit D. Thomas 1. Part. q. 22. art. 1. Tu autem Pater gubernas omnia Providentiâ; ergo &c. Confirm. Ratione. Omnia extra Deum, utpote essentialiter contingentiâ, strictè pendent à Deo, qui necessarius est, & habet notitiam comprehensivam omnium rerum, & prudentissimam, simulque voluntatem, qua res omnes ordinat ad suos fines: sed ita est Providentia, ut constabit n. 840. ergo &c. Unde veritas ista adeò certa est, ut ipse naturæ lumine innotescat, atque adeò inutile esset ex aliis capitibus rationes quærere. Quâ de causa Clemens Alexandrinus V. Strom. accuratè dixit: quæstiones quædam dignæ, quæ puniantur. Cujusmodi est, quærere probationes, an sit providentia. Neque monstra, fortuita, aut peccata finem effugiunt divinæ providentiæ; cum semper Deus primarium suum, & universalem finem obtineat, pluresque particulares, ut statim constabit; neque quidquam unquam fiat, quin Deus effectivè concurrat, effectum illum intendens, aut permitrens ob altissimos fines suos; cum plena rerum omnium comprehensione, & notitiâ: atque adeò nihil est monstruosum, fortuitum, aut casuale respectu Dei, ut constabit à n. 868. Sed respectu causarum secundarum. Videatur quoad casualia, & fortuita Aristoteles lib. 2. Physicorum cap. 7. Et quoad peccata Augustinus in Enchiridio c. 27. dicens: melius putavit de malis bene facere, quàm nulla mala esse permittere. Si enim Deus honestè non posset peccata permittere, absolūtè non posset. Videatur Cardinalis Sforzia lib. 1. Theolog. assert. n. 194.

83. A Sero 2. Cum Bonaventura, Molina, Lessio, Herrera, pluribusque aliis. Providentia divina concretè, & adæquatè sumpta non stat in solo actu intellectus, neque in solo actu voluntatis, sed in actibus simul intellectus, & voluntatis. Probatum 1. ex 1. Petr. c. 1. Ubi de Providentiâ, quam erga Prædestinatos Deus habet, ait Apostolus: *Electis secundum præscientiam Dei Patris.* Ubi electio significat actum voluntatis, Præscientia verò actum intellectus.

lectus. Sic etiam Paulus ad Rom. 8. *Quos præscivit, & prædestinavit*, id est: adjuncto actu voluntatis, ut habet ad Ephes. 1. dicens *Qui prædestinavit nos secundum propositum voluntatis suæ*; ergo &c. Confirm. ex Augustino Tom. 7. lib. de Bono Perseverantiæ c. 14. dicente: *Prædestinatio SS. nihil aliud est, quam præscientia scilicet, & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur.* Atqui præscientia est actus intellectus: preparatio verò, cum sit immediatè libera, est actus voluntatis, ut notavit D. Thomas in 1. quæst. 40. art. 2. ergo &c.

835. Probat. 2. Providentia non est in provisis, sed in providente, ut docent omnes Theologi cum D. Thoma 9. 23. art. 2. atque adeò debet esse prudens, & recta cognitio de utilitatè mediorum ad finem: idque significat ipsum nomen providentia. Providere enim ait Boëtius lib. 4. de Consolatione est à longe, sive præcul videre. Unde præcisè ablata cognitione, etsi reliqua per impossibile maneat, tollitur constitutivum providentiæ. Rursus si aliquis homo plene cognosceret, quid omninò prodesset, & quid obesser ad finem, nihil tamen de applicatione curaret; neq; ulla media parare vellet ad consecutionem finis, hic certè non esset providus, sed positivè improvidus. Unde præcisè ablata volitione, etsi reliqua per impossibile maneat, tollitur constitutivum providentiæ. Tandem posita ea recta cognitione de utilitate mediorum ad finem, & volitione collativa mediorum, præcisè omnibus aliis concipitur adæquata providentiæ; ergo &c.

836. Probat. 3. Ad Theologum spectat conciliare testimonia SS. PP. modo, quo verè, & propriè conciliari possunt: atqui si providentia concreterè, & adæquatè sumpta constituitur ex actibus simul intellectus, & voluntatis, conciliari rectè possunt omnia SS. PP. testimonia; secus autem, si ex solo actu intellectus, aut ex solo actu voluntatis constituitur; ergo &c. Probat. min. Plures SS. PP. docent providentiam stare in actu intellectus. Sic Dionysius cap. 2. de Divin. Nom. *Deus prospicit cuncta providentia mirabili.* Boëtius l. 4. de Consolatione prof. 6. *Providentia est ipsa divina ratio in summo Principe constituta, qua omnia disponit.* D. Thomas q. 5. de Verit. art. 5. in corp. *Providentia includit & scientiam, & voluntatem: sed tamen essentialiter in cognitione manet.* Quod reperit 1. Part. q. 22. Et sæpe alibi. Augustinus tom. 4. lib. 83. Quæst. 9. 21. Inter partes prudentiæ apponit providentiam dicens: *Providentia, per quam futurum aliquid videtur, antequam factum est.* Rursus alii SS. PP. docent providentiam stare in actu voluntatis. Sic idem Augustinus citatus num. 665. & 834. Damascenus 2. de Fide cap. 29. dicens: *Providentia est voluntas Dei, per quam omnia, que sunt, aptè gubernantur.* Quo in sensu loquuntur alii videndi apud Exim. Doctorem lib. 1. de Prædest. c. 17.

Modò sic: Providentia constituta ex actibus intellectus, & voluntatis sumi potest, vel ut prudens; & sic solum dicit essentialiter in recto actu intellectus, modo, quo loquitur semper D. Thomas, vel ut immediatè libera: ut sic solum dicit essentialiter in recto actu voluntatis modo, quo Damascenus, & alii PP. loquuntur. Ex quo facilè conciliantur: sed non ita conciliarentur, si providentia concreterè, & adæquatè sumpta solum diceret actum intellectus, aut solum actum voluntatis; ergo &c. Confirm. Si istud concretum album ex Petro albedine, & unione constitutum, non diceret concreterè, & adæquatè sumptum Petrum simul, & albedinem, non possent conciliari propositiones veræ apud omnes Philosophos, in quibus album aliquando sumitur pro subiecto solo essentialitèr, & in recto, ut in ista Petrus est albus: etenim quod dealbatur, non est albedo, sed Petrus. Aliquando verò pro sola forma essentialitèr, & in recto, ut in ista: album est segregativum visus; etenim quod disgregat visum, non est Petrus, sed albedo: aliquando autem pro omnibus partibus simul ut in ista; album est concretum, vel album est Petrus albedo, & unio: etenim neque solus Petrus, neque sola albedo est concretum, sed ambo simul: Conciliari autem possunt ex eo, quod concretum istud album includat ea omnia concreterè, & adæquatè sumptum; cum hujusmodi concreta ex usu hominum, penes quos est jus & norma loquendi, eos omnes veros sensus accipiant, sed idem evenit in casu nostro ex usu SS. PP. Theologorum; & scripturarum fumentium providentiam aliquando concreterè, aliquando ut prudentem, aliquando ut immediatè liberam; ut constat ex dictis; ergo &c. Unde inferes, quam rectè dixerit Ariaga, & Ribadeneira quæstionem istam potius, quam de re, esse quæstionem de nomine.

Affero 3. Cum communi contra Cajetanum, & alios Thomistas. Licet providentia divina assequatur semper finem suum universale, non assequitur semper omnes suos fines particulares. Probat. facilè. Finis universalis divinæ providentiæ est Dei gloria relucens in eo, quod prima causa, causas secundas aptissime gubernet, eisque provideat media proportionata, ut unaquæque finem particularem suum obtinere possit, nisi impediatur ab aliis causis secundis, quas Deus ut auctor universalis impedire non tenetur, aut ipse ex sua libertate se velit eo fine, aut aliis mediis privare. Finis verò particularis est ille specialis, quem per media provisiva Deus intendit: atqui licet Deus assequatur semper illum finem universale, ut ex terminis patet; & constat à n. 773. Non assequitur semper illum finem particularem, quem per provisiva media intendit; ergo &c. Probat. min. quia Deus conferens per suam providentiam auxilia indifferentia hominibus vult omnium salutem, ut constat à n. 750. atqui non obit.

obtinere finem particularem salutis unius cuiusque, cum plures ex illis damnentur; ergo &c. *Confirm.* Providentiâ divina sufficientiâ utpote constituens liberas creaturas est potens componi cum pluribus finibus particularibus, eorumque omissione; aliter non esset libera ad illos; ergo est potens carere finibus illis particularibus. Quapropter divina Providentiâ semper obtinet finem universalem, & aliquem etiam particularem, licet non omnes.

Ratio est, quia si voluntas libera ad bonum, quod Deus inefficaciter intendebat, nolit efficere bonum, sed operetur peccatum, licet fugiat finem Dei misericordis, & præmiantis, non fugit ordinationem illius peccati ad manifestationem attributi iustitiæ punientis. Sic Augustinus *lib. de Spiritu & Littera cap. 33. Insidens contra Dei voluntatem faciunt; cum ejus Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt; sed se ipsos fraudant magno bono, malisque implicanti, experturi supplicium ejus, cujus in donis misericordiam contempserunt.* Et D. Thomas 1. Part. quæst. 19. art. 6. *Cum voluntas Dei sit universalis causa omnium rerum, impossibile est, quod divina voluntas suum effectum non consequatur.* Unde quod recedere videtur à divinâ voluntate secundum unum ordinem, relabitur in ipsam secundum alium. Sicut peccator, qui, quantum est ex se, recedit à divinâ voluntate peccando, incidit in ordinem divinæ voluntatis, dum per ejus iustitiam punitur: Sic etiam Augustinus citatus num. 833. & D. Thomas quæst. 6. de Veritate art. 3. in corp. *Nihil potest deficere à generali sine providentiâ, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari sine.* Et infra. *Nec tamen hoc modo certus est ordo prædestinationis, sicut erat ordo providentiæ; quia in providentiâ ordo non erat certus respectu particularis finis; nisi quando causa proxima necessario producebat effectum suum; in prædestinatione autem invenitur certitudo respectu singularis finis, & tamen causa proxima scilicet liberi arbitrii non producit effectum illum, nisi contingenter.* Ex dictis

Fit 1. Providentiâ aliam esse purè physicam, quâ creaturas ut non liberas dirigit Deus in suos fines: aliam moralem, quâ creaturas ut liberas dirigit. Fit 2. Providentiâ creaturæ ut libere aliam esse naturalem, quâ Deus naturalia media confert ad finem naturalem. Aliam supernaturalem, quâ ordinat media supernaturalia ad finem supernaturalem. Fit 3. Supernaturalem providentiâ aliam esse salvandorum; quæ prædestinatio vocatur: aliam damnandorum, quæ dicitur reprobatio: aliam utriusque communem, quantum ad sufficientiâ salutis, supposita elevatione creaturæ rationalis ad æternam beatitudinem; quæ vocatur providentiâ universalis moralis: Prædestinativa enim dicitur providentiâ particularis, & specialis benevolentis. Fit 4. Providentiâ ut sic ita explicatâ: prudens, & libera dispositio

Dei activa per media proportionata dirigens creaturas in suos fines: Prædestinationem vero ita: providentiâ divina efficax, quâ creatura rationalis ordinatur ad vitam æternam per media ad DEI filiationem conducentia. Unde prædestinatio puræ creaturæ respicit media ad filiationem adoptivam: Prædestinatio vero hominis DEI quâ hominis respicit media ad filiationem propriam, vel naturalem: sic de nostra prædestinatione Paulus ad Ephes. 1. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum Dei.* Et de Christo ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est filius Dei;* Et enim ex titulo filiationis habetur jus ad gloriam, sive ad Dei Patris hæreditatem tam per ordinariam prædestinationem communem puris creaturis, quam per extraordinariam propriam Christi ut hominis. Utrumque membrum comprehendit Paulus ad Rom. dicens: *Quod sumus filii Dei; si autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi.* Expositionem reprobationis dabimus n. 904.

SECTIO II.

Solvuntur opposita.

Objic. 1. Contra primam Conclusionem. 841.
Deus non habet providentiâ circa creaturas vilissimas, v. g. muscas. Ergo non habet providentiâ de omnibus. Probat. ant. ex Hieronymo id asserente; ergo &c. Resp. dist. ant. non habet providentiâ moralem conc. physicam neg. ant. & conseq. ad probationem dist. eodem modo antecedens, & neg. conseq. quia Hieronymus solum negat circa eas vilissimas creaturas providentiâ moralem, quam negavit Apostolus, secus autem purè physicam, ut constat num. 302. Neque contra ordinem divinæ providentiæ est permissio peccatorum, aut plura, quæ ex fortuita, & casuali collisione causarum procedunt; cum respectu Dei nihil sit peccaminosum, fortuitum, aut casuale, qui omnia causalata ad fines suæ providentiæ dirigit, quin universale suum finem effugere possint, simulque alium aliquem particularem, ut constat ex n. 839. vide n. 829.

Objic. 2. Contra secundam assertionem. 842.
D. Thomas pluribus in locis docet providentiâ stare in solo actu intellectûs; ergo non includit essentialiter actus intellectûs, & voluntatis. *Confirm.* Omnes aliæ perfectiones divinæ stant vel in solo actu intellectûs; ut prudentiæ, vel in solo voluntatis; misericordiâ v. g. ergo etiam providentiâ stabit, vel in solo actu intellectûs, vel in solo actu voluntatis. Resp. dist. ant. Providentiâ sumpta ut prudentialis conc. concretè; & adæquatè accepta neg. ant. & consequentiam. Ratio est; quia, quævis S. Thomas agit de providentiâ; agit semper de illa ut pertinente ad prudentiam, quæ stat in actu intellectûs. Sicuti Damascenus; & alii agunt de providentiâ ut